

דברי תורה והסלידות

יורל ע"י מכון אהל אברהם
להוצאת ספרי מורינו הרב הגאון ר' אברהם בן ציון ביי"ע שליט"א
רב דשכונת דיב"ל ברי"ש

פרשת ויגש
תשפ"ד

גליון ת"ל
שנה י'

הדרכות.....ג

פניני הפרשה.....ד

סיפור.....ט

קול השיעורים
ממורינו הרב שליט"א
073-371-8218

הדרכות

שנשמעו ממורינו הרב שליט"א

לע"נ אאמו"ר הגה"צ ר' מאיר רפאל
בן רבי ניסן זצ"ל - ג' מנ"א תש"פ לפ"ק

אנה ד' כי אני עבדך

משל למלך שיצא לטייל בשווקים וברחובות בעיר המלוכה שלו, וכל השרים ועבדי המלך ויועציו פחות וסגנים הפרתמים עומדים אצלו מימינו ומשמאלו, לבושים בגדי בוץ וארגמן בגדים היקרים, וטבעות זהב על ידיהם, עם כל מיני אבני יקר שוהם וישפה, המאירין ומבהיקין מרחוק לאלפים אמה ויותר, ועטרה בראשם מהודר ומיופה בכל מיני זהבים הטובים המהודרים, עד שמחשיך עין כל בריה להביט אליהם, ושאר מיני דברים היקרים אשר עליהם שאין שיעור וערך להם, וזה (רק) השבח (של) עבדי המלך ויועציו. אבל שבח המלך ולבושיו וכתרו, ודאי אין להאמר ואין להספר, מזיו הדרת יופי הדר זיו פניו המאירין, ובגדיו ומלבושיו ואבנים הטובות היקרים שאין שיעור וערך להם.

ובתוך כך כאשר הוא עומד עם כל צבאו מימינו ומשמאלו, בא "עני אחד" המסבב על הפתחים לבוש בגדי סחבות המטולאים חסר לחם ומשתחוה אל המלך ואומר לו הרי אני עבדך לעבוד אותך. הלא ודאי אשר לצחוק וחוכא ואתלולא יחשב בעיני המלך והשרים והכל יגערו בו וישליכוהו למרחוק, לומר מי אתה לומר למלך "הרי אני עבדך", וכי זה כבוד המלך שיהיה לשר עליך, ואתה עבדו(?), הלא כל אלה העומדים לפניו עבדיו הם, ואתה אינך ראוי לרחוץ את רגלי עבד אחד מהן, ומכל שכן לומר למלך אני עבדך.

זאת המשל מביא **הבאר מים חיים** בפרשתינו, ומבאר בזאת, דאיך יוכל אדם אשר על הארץ בשר ודם, עפר ואפר, טיפה סרוחה, קרוץ מחומר, לומר לאל רם ונשא כזה, שכל מי שעניי שכל לו, ומבין קצת דקצת לפי ערכו מעט מזעיר גדולת יוצר בראשית, מלך מלכי המלכים הקב"ה, כמה עבדים ומשרתים יש לו ברוך הוא, הלא דברים הקטנים פחותי הערך מה שאנו רואים בעינינו מעבדיו ומשרתיו, הם השמש והירח והכוכבים והרקיעים וכל העולם ומלואו, (וכ"ש) למעלה למעלה מה שיש אלפי אלפים רבוא רבבות כתות כתות מלאכי השרת המלאים זיו ומפיקין נוגה ומבהיקין ומאירין באורם הגדול והרב עד אין שיעור וערך. וגדולת כל אחד אין שיעור למו ואיך יכול האדם לומר "הרי אני עבדך", ודאי שח"ו יראה כמחייך ח"ו במלכו של עולם לומר שהוא מלך על עבדים כאלה ואלו עבדיו.

אני עבדך בן אמתך

ומתריך הבאר מים חיים דמ"מ יכול היהודי לעמוד לפני הקב"ה בתפלה, ולזה התכוין דוד המלך ע"ה כשאמר בשבירות לבבו, אנה ה' כי אני עבדך, כלומר אני מבקש ומתחנן מאוד מלפניך, במה שאני רוצה לכנותי אליך לעבד לך, כי אין זה כבודך ומה אעשה שהרי בן אמתך אני, כבן הנולד מאמתו של מלך, שבעל כורחו הוא עבד המלך, אף על פי שאינו ראוי, וכן אני האמת הוא, שאני עבדך, (דנשמות ישראל עמוסים מני בטן ונחצבים מתחת כסא כבודו יתברך, ונדמו בזה לבן הנולד בבית המלך מאמתו ועבדו, שיליד בית הוא ועבד מעת הולדו וממילא בעל כורחו עבד הוא, "אם שאינו ראוי לעבוד למלך" הרי בן אמתו הוא ובנה הנולד לה עבד מילדותו הוא, ומה שאמת אמת הוא אף שאינו בדרך ארץ) ואני מבקש מלפניך שרצוני להיות עבד לך לפי מדרגתי ובחינתי.

הרי מבואר שמכיון שאנחנו חצובים מתחת כסא הכבוד יכולים אנו לבוא להקב"ה בבקשה להיות לו לעבד, ולהתפלל לפניו.

"ואני" תפילתי

וכעין זה מצאנו בספר הקדוש **זרע קודש**, בביאורו איך יכול אדם לגשת לתפלה (ומביא שם ג' אופנים ובאופן הב' מבאר) וזל"ק: שיתן אל לבו **יש בקרבי חלק אלוך ממעל**, כי נתן בי השי"ת נשמת חיים חלק אלו"ק, ואבוא בתפילתי לדבק החלק אל מקור שורשו, וכיון שיש בי חלק חשוב מאוד כזה, בזה אני כדאי לבוא להתפלל לפניו ית"ש, כי החלק אלו"ק יתפלל לפניו ית"ש.

וכשני נביאים דמתנבאים בסגנון אחד, מבואר בספה"ק **מבשר צדק** בפרשתינו, ממש באופן זה, ומבאר בזה הפסוק הראשון בפרשה, וזה לשונו הטהור: **ויגש אליו יהודה בעת שמגיש איש יהודה**, (דהיינו) יהודי להתפלל לפני הקב"ה **ויאמר היינו שיחשוב** בלבנו וצריך שיבא בזו הבחינה דלית אתר פנוי מיניה שגם **בי אדוני** ובי גם כן חלק אלקות ואז יוכל להתפלל.

לך ד' עת רצון

ואחר שכבר נגשים לתפלה, ומתחילים להתפלל, שומה עלינו החוב, לידע באיזה דרך הטוב ביותר להתפלל כדי שיתקבל תפילתינו, וכדרכינו תמיד, נעין בדברי רבותינו, המלמדים לנו בטוב טעם ודעת, דרכינו, ועבודתינו, ובעבודת ישראל מבואר בפרשתינו הסוד, וזל"ק: **ושמעתי מפה קדוש אדמו"ר הגאון מוהד"ב זצ"ל** כי הכתוב הורה לנו דרך תפלה, להתפלל הכל במחשבתו הרצויה למען כבוד ה', [כי איתא בגמרא (סנהדרין מו.) על דמן

של רשעים שנשפך, שכינה מה אומרת קלני מראשי קלני מזרועי קל וחומר לדמן של צדיקים חלילה].
אם כן יש להתפלל בכוונה זאת דהיינו כי כל ההשפעות שאני רוצה להביא לעולם הוא
עבור כבודך יתברך, שתתנשא ותתעלה, ויהיה לך תענוג מההשפעה והנה בתפלה על דרך
זה נסתם פי המקטריגים, **כי אפילו שזה האיש אינו ראוי במעשיו לקבל שפע רחמנות אבל
בודאי הקב"ה ראוי להשפיע למען יתרומם כבודו ולמען תענוגו בהשפעה..** ובוהו מבאר
הפסוק ויגש אליו ויאמר בי אדני, פירוש כי עיקר כל מחשבתי למען כבודך שתמלוך לבדך
ויהיה שמך אדני", לכן ידבר נא עבדך דבר באוני אדני ואל יחר אפך בעבדך, כי אז אין שטן
ואין פגע רע כנ"ל ודפח"ח:

ונסיים בדברי השר שלום מבעלזא זי"ע, שלכאו' איכא סתירה, דדוד המלך ע"ה אומר קרוב
ה' לכל קוראיו ואח"כ אומר "תנאי" לכל אשר יקראוהו באמת. אך הביאור הוא שדהמע"ה
אמר ברוח קדשו, קרוב ה' "לכל" קוראיו, וכשראה מה שאמר, התפעל ואמר בהתפעלות
ש"באמת" הוא כך, שקרוב הוא "לכל" אשר יקראוהו.

תתקבל צלותהון ובעותהון ד"כל" בית ישראל, אמן.

פניני הפרשה

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני ידבר נא עבדך דבר באוני אדוני וגו'. הנ"ל דהנה מצינו הגשה
לתפלה ולמדנו מזה ערך תפלתו של אדם לבל יתיאש ויפול בדעתו לאמר מה אני ומה חיי
שאזכה להתפלל לפני השי"ת. וכי ישמע קולי הלא אני רחוק ממנו ית"ש מאד. כי זהו מעשה
היצר כי יניא לבבו בשעת תפלתו דוקא. כי האמת אינו כן כי כבר אמה"כ כי אני ה' השוכן
אתם בתוך טומאתם אעפ"י שחלילה הם טמאים אעפ"כ השכינה שרוי' ביניהם..... והנה כזה
רמז הכתוב שלפנינו ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני" פי אחרי שאמר למעלה מה נאמר וגו'
ומה נצטדק האלקים מצא את עון עבדיך והתמרמר בלבו מאד חזר עתה ונתחזק בתפלתו
ויגש אליו בתפלה כמו שמצינו הגשה לתפלה לזה עמד לפני ה' בתפלה ויאמר בי אדני פי
אף שאני איש שפל מאד אעפ"כ בי אדני השם אדני בקרבי והשראת השכינה בי. לכן ידבר

נא עבדך דבר באזני אדני" הוא השכינה ואח"כ אמר אדני" שאל את עבדיו לאמר כמו שבארנו ע"י השם אדני יעלה לעולמות העליוני":

תפארת שלמה

הבית אהרן מקארלין זי"ע לאחר חתונתו, אכל קעסט י"ז שבועות אצל חותנו הרה"ק רבי מרדכי מקרעמעניץ, וכתב אליו אביו הרא"ש מסטאלין, שיסע להרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא, להתראות עמו במעזיבוז, וזה ה' בפרשת ויגש. כשנכנס לקבל שלום, נענה הרב מאפטא ואמר בזה"ל: עטץ זעהט וואס, ר' אשר סטאלינער'ס זוהן איז גיקומען צוא אונז, האט ער אונז גיבראכט אפולע שטוב מיט שמחה, ונרגש מאד, ושאג מנהמת לבו, "עוז וחדוה במקומו". ורבינו ה' חוזר תמיד את התורה שאמר אז הרב מאפטא, בשבת פרשת ויגש על הפסוק: ויאמר בי אדוני שיש בי כל צירופי הויה ב"ה, וזהו מה שאמר יהודה ליוסף, בא מיר איז גאט ב"ה, היינו שאותיות של השם הוי', משותף בשמי. ורבינו ה' אומר זאת התורה באותו הניגון, שיצא מפי הרה"ק מאפטא צצוק"ל.

בחורף האחרון לימי חייו של **הסבא קדישא מראדושיץ** זי"ע שנת תר"ג. יצאה גזירה מפעטרבורג שכל אחד מחויב לעמוד על המבחן לעבודת הצבא וכשנתודע הדבר להסבא קדישא הרעיש עולמות על זה לבטל הגזירה ושלח חסיד עם ספר תורה בידו על הציון של היהודי הק' מפרשיסחא זי"ע לבקש רחמים שיתבטל הגזירה, והיה אז על שבת קודש פרי' ויגש בעיר פרשעדבארז ואמר בסעודה ליל שב"ק תורה על הפסוק ויגש אליו יהודה היינו שהכנסת ישראל שנקראים יהודה נגשים לפני הקב"ה בתפילה ואומרים בי אדוני ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני ואל יחר אפך בעבדך שאל יחר חרון אפו בנו לגזור עלינו גזירה רעה ח"ו כי כמוך כפרעה שאם תגזור ח"ו יהיו צדיקים שיבטלו אותה כמאמר חז"ל הקב"ה גזור והצדיק מבטלו, ואם כן ח"ו כביכול חלילה מה פרעה גזור ואינו מקיים כו' על כן מוטב שלא תגזור כלל ואח"כ אחז הסב"ק בזקנו ואמר שמובטח הוא שכל זמן שהזקן הזה יהיה בעולם לא יקחו אח בני ישראל לצבא וכן היה שאחר שבת בא שליח מיוחד מפיעטרקוב מאנשי שלומו עם ידיעה כי נתבטלה הגזירה.

נפלאות הסבא קדישא

ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך כפרעה. ופרש"י חשוב אתה בעיני כמלך. יל"ד מה זה נתינת טעם שאל יחר אפו. ונ"ל פשוט עם אותה שאמרו, כל הכועס אפי' פוסקין גדולה מן השמים נוטלין אותה ממנו, וזהו שאמר, אל יחר אפך, שהרי אתה חשוב כמלך, ויש לך לדאוג שתפסיד הגדולה ע"י כעס.

איך אעלה כו' פן אראה כו'. וקשה ת"ל מצד הערבות. אכן באמת יותר צער ה' ליהודה מצערו של אביו. מכל הערבות של ב' עולמות. וזה עצמו הראה גם לאדון זה לראות איך גדלה צערו

של אביו בעיניו. כדי לעורר רחמנות גם בלבו על צער אביו. והאמת כי במדה זאת נענה יהודה כי תיכף אח"ז כתוב ולא יכול יוסף להתאפק ע"י שכבר נסתלק כל נגיעתו של יהודה. ואם כי ההתפעלות מתחלה ה' ע"י הערבות. אעפ"כ הביאו ממדריגה למדריגה עד ששכח כל צער שלו בעבור צערו של אבא וכל זה משל לתהלוכות בני"ע עם אביהם שבשמים. ודו"ק:

שפת אמת

ונפשו קשורה בנפשו. יל"פ בהקדם מעשה שהיה אצל אא"ז הרה"ק המאור עינים זי"ע שהגיעו אליו פעם אחת על שב"ק חבורת חסידים מעיירה הסמוכה לטשערנאביל במוצ"ש לאחר שחזרו לביתם ישב המאור"ע בחדרו כשהוא מתבונן לעצמו דהנה בעת שהוא לעצמו יחידי מהו נחשב אם אין תלמידיו נמצאים אצלו עד שאמר לעצמו מי אני ומה אני כשאין התלמידים עימדי כל מה שיש בי הוא רק ממה שהציבור נותנים לי את הכח לעבוד את השי"ת בזכות הרבים, והנה ממש באותה שעה ישבו חבורת החסידים בעיירתם וחיטבו חשבון נפשם הן עתה באו מבית רבם הקדוש ומבלעדיו אין בהם כלום לא תורה ולא חסידות כשהם אצלו הרי הצדיק מגן על בני דורו אבל בלעדיו אינם חשובים לכלום, מיד גמרו בלבם שיחזרו לסעוד סעודת מלוה מלכה לבית רבם המאור"ע זי"ע לרוב תשוקתם להיות כבר אצל רבם בטשערנאביל הלכו כל הדרך רגלית ולא השגיחו כלום בטורח הדרך רק נמשכו באהבה רבה לבית הרבי כשבאו לביתו שמח עמהם במאד מאד וישבו יחדיו לאכול סעודת מלוה מלכה רבתי וזה מה שכתוב ונפשו קשורה בנפשו על יעקב אבינו ובנו הקטן בנימין שידעו שניהם שאחד בלי השני אין לו שום כח וצריך שתהיה ביניהם התקשרות חזקה ורק אז אפשר לעבוד את השי"ת וזהו ונפשו קשורה בנפשו:

נצח דוד

כשהתמנה הצדיק ר' מנחם מאמשינוב זי"ע, להיות רבה של העיירה, והוזמן לדרוש בבית-הכנסת הגדול, נתאספו בני העיירה כולם ואז החל את דבריו בקול חוצב להבות: בשעה שיוסף הצדיק לא יכול עוד להתאפק והוא נגלה אל אחיו, מסופר בתורה: "ויקרא הוציאו כל איש מעליי", והכוונה היא שיוסף הצדיק התפלל והתחנן על התפשטות הגשמיות וזה היה מבוקשו: "הוציאו כל איש מעלי" משמע להוציא הימנו כל כח אנושי, נפשי וגשמי, שלא יחוש חלילה אף נדנוד של נקמה בראותו את אחיו שמכרוהו והורידוהו מצרימה ואמנם מעידה התורה: "ולא היה איש אתו בהתוודע יוסף אל אחיו"..." כי אז חשו וראו בעליל כל קהל הנאספים בבית המדרש שהאדמו"ר גם חושב זאת על עצמו שלא להתפעל כלל מן הקהל הרב ומן הכבוד הגדול שכיבדוהו:

הרה"ח הישיש רבי משה בוים ז"ל

מרן הס"ק מסלונים ז"ל הלך פ"א לבקר בחליו את הרה"צ רבי יוסף דלאטישץ' ז"ל אשר עוד

היה מסתופף בצל מרן ה"ק מלכוביץ" ז"ל וביקש ממנו להזכיר איזה דיבור ששמע בלכוביץ' פתח רבי יוסף ואמר בפר' ויגש כתוב אני יוסף אחיכם אשר מכרתם אותי מצרימה ופירש באוה"ח הכוונה שאפי' בשעת המכירה גופא לא כהתה עין האחוה בינינו כי הייתי בבחי' אחיכם בלי שינוי אף בשעה זו ממש שמכרתם אותי מצרימה, ועל כך הוסיף מרן ז"ל שאם האור החיים הק' פירש כן בכוונת יוסף הצדיק בודאי היה גם הוא בעל מדרגה כזאת, הסיפור הזה סיפר כ"ק אדמו"ר בעל בית אברהם ז"ל והמשיך אמרו על מרן מלכוביץ, ז"ל כשהוליכו אותו אל בית הכלא אסור בכבלי ברזל עקב מלשינות היה הולך בשמחה כ"כ כמו בשעה שהוליך את בתו לחופה אמנם כ"ז בין אדם למקום, ופשיטא שבין אדם לחברו קשה יותר, אלא אם העיד מרן ז"ל על האור החיים כדברים האלה בודאי היה גם הוא באותה מדרגה.

תורת אבות סלוני

הגה"ק ר' שמחה ישכר בער הלבפשטאם מציעשנוב זצללה"ה אמר שמענין התוודעות יוסף אל אחיו, אשר אז חשבו שהם בצרה גדולה כל כך שלא הי' להם שום עצה מה להשיב לו, ובאמת הישועה הייתה קרובה לבוא להם מאוד מאוד, כי לא היה חסר רק שלש תיבות שיוסף יאמר אני יוסף אחיכם ולא יותר, ומכל מקום הם לא ידעו עד אומרו, ולפני זה חשבו את עצמם שהם בצרה גדולה, ומענין זה נוכל ללמוד, שלפעמים ח"ו אדם מרגיש עצמו בצער מאיזה צרה אשר לא תבוא חלילה וחושב שמאד צר לו אל ייפול לבו רק יתאמץ ויבטח בהשי"ת כי בוודאי הישועה קרובה לבוא ממקום שלא עלה בדעתו. דברי שמחהוועתה לא אתם שלחתם אותי הנה כי האלקים. אומר הבעל דברי שמואל מסלוניס זצוק"ל זיע"א, שכל אדם ואדם צריך לומר לעצמו כל הזמן, לא אתם שלחתם אותי הנה אז איך בין נישט אראפ גיקומען אויף די וועלט צוליב די אלע שטותים והבלים קנאה תאוה וכבוד ואף לא לשום שארי עניני הגשמיות וצרכי פרנסה לאשתי ובני ירדתי לעוה"ז כי האלקים נאר דער גאנצער תכלית וואס איך בין אראפ גיקומען אויף די וועלט איז נאר כדי צו דינען דעם אייבערשטן כדי צו זיך מתדבק זיין צום דעם בורא כל העולמים ולעשות נחת רוח להבורא יתברך שמו באמת שרק בשביל זה באנו לעולם השפל הזה כדי להפוך את החומר לצורה ולפרסם את אלקותו יתברך שמו בעולם.

נקודות לבבי

ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם וגו' כי למחיה שלחני אלקים לפניכם (מה, ה). יל"פ עפ"י מאז"ל (ב"ר פל"ח) אין ועתה אלא תשובה. דהנה כשהאדם עושה תשובה אעפ"כ הוא מיצר ודואג מאד על העבירה שעשה שאעפ"י שעושה תשובה מ"מ עבר על רצון הבורא ית"ש. לזה אמר ועתה. היינו אם עושים תשובה באמת. אל תעצבו וגו'. כי יש לחשוב שהעבירה

ר"ל שעשה היה לסבה. שנודע שלפעמים איזה נשמה בעמקי וכו' ואינה יכולה לצאת משם ובסבת זה שעשה העבירה ר"ל הוציא הנ"ק משם. דכשחוזר בתשובה שלמה מוציא גם הקדושה שהיתה מובלעת שם וזהו כי למחיה שלחני אלקים לפניכם: **דברי יחזקאל**

והגדתם לאבי את כל כבודי. באחת מנסיעותיו של הרה"ק בעל **אוהב ישראל מאפטא ז"ע** הצטרפו אנשים רבים ללוותו המלווים הלכו ונתרבו בכל מקום בו עברה הפמליא וכבוד גדול נתכבד באותה שעה כאשר התבונן הרב סביבו וראה את הקהל הגדול חלשה דעתו ברצותו לפייסו אמר לו בנו הרה"ק רבי **יצחק מאיד מזינקוב ז"ע** כי האנשים האלה באו לכבודו הוא שאלו אביו במה זכית לכל הכבוד הזה השיב בזכות היותי בנך פירש בזאת הרה"ק מאפטא זצ"ל את הפסוק והגדתם לאבי את כל כבודי במצרים היינו שכל כבודי הוא לאבי, כעבור שנים בפרשת ויגש שבת נינו מרן הרה"ק רבי **ישכר דוב מבעלזא ז"ע** בעיר **הובנוב** ונחל שם כבוד גדול בהזדמנות זו סיפר את הסיפור האמור לאחר מכן עמד על רגליו והכריז בהתלהבות ואנו אומרים שיוסף הצדיק אמר והגדתם לאבי את כל כבודי את כל כבודי הנני מייחס לאבי שבשמים וסיים אינני מקנא במי שמחשיב רגע אחד את עצמו ולא את בורא כל העולמים. **אדמוורי בעלזא**

וישימני אב לפרעה וגו' ומושל בכל ארץ מצרים וגו' (מ"ה ח'). הרה"ק רבי **אברהם מפוריטוב ז"ע** אמר בשם גדול אחד, פירוש פסוק זה, דמקודם סיפר להם יוסף דברים כהויתן, אח"כ נתיישב בדעתו שאם יאמרו לאביו שקרא לעצמו מושל, לא יאמין, כי יעקב אבינו הכיר את מדרגות של יוסף הצדיק שלא יקרא לעצמו בשם מושל, על כן נתחכם וצוה להם להגיד לאביו אדון ולא מושל, כי לה' המלוכה ומושל בגוים, והם אמרו ליעקב: וכי הוא מושל, על כן ויפג לבו, כי לא האמין שיוסף יקרא לעצמו מושל, וכשראו כן וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אליהם וגו' היינו כמו שאמר להם אדון ולא מושל, ומיד, ותחי רוח יעקב אביהם, ודפח"ח.

הרבה יהודים **באירופא** התפרנסו ממסחר בית משתה היין שענק פעם נכנס גלח אחד לבית משתה של איש יהודי וראה שהגוים שותים שם עד שבאים לידי שיכרות ועל ידי זה אין עוסקים במלאכה ואסף הגלח את כל הגוים שבעיר ואסר להם לשתות עוד, היהודי נכנס לרבו **הייטב לב** והביע את דאגתו שישאר בלי פרנסה ח"ו אמר לו הייטב לב אנו מברכים אחר השת"י בורא נפשות רבות וחסרונון על כל מה שברא להחיות בהם נפש כל חי וכו', וקשה למה פותחין בנפשות ומסיימים בנפש לשון יחיד ועוד קשה למה מזכירין כאן וחסרונון אטו מברכים על מה שחסר **אלא ידוע דברי רש"י בפר ויגש שבעשו שהיה שש אנשים נאמר**

נפשות ביתו וביעקב אבינו שהיו שבעים אנשים כתיב נפש משום שבני עשו היו עובדים אלהות הרבה ע"כ כתיב נפשות ביתו, אבל בני ישראל יש להם ד' אחד יחיד ומיוחד וע"כ נאמר לשון יחיד נפש, וזה שמברכים בורא נפשות רבות הכוונה על אומות העולם וחסרונן שברא השי"ת שיהא חסר להם השתיה ויצמאו לשתות יי"ש ולמה כדי שע"ז יהיה להחיות בהם נפש כל חי שבני ישראל הם נקראים נפש ויהיה להם פרנסה בריוח.

לאחר זמן קצר נתפשטה מחלה בהעיר בין הגוים וקבעו הרופאים שהסיבה היא משום שפסקו לשתות יי"ש, שזה היה שורף ומנקה את גופותיהן מן הרעל ואז הוכרח הגלח לבטל את איסור וחזר היהודי להצליח בפרנסתו: בית צדיקים יעמוד

סיפור

משנראו מרחוק ראשוני בתיה של מעז'בוז' חלפה צמרמורת קלה בלבו של ר' פנחס. ידיו לפתו בחזקה את המושכות ורגשותיו המו בלבו. מאז ביקר בה בפעם האחרונה, ידעה העיירה כמה תמורות משמעותיות. רבו, הבעל שם טוב הקדוש זי"ע שאיווה את מעז'בוז' למושב לו, התבקש לישבה של מעלה ועל מקומו הושיבו את בנו, הצדיק רבי צבי הירש. נוף בתיה של העיירה החזיר אותו באחת אל ביקורו הקודם, הפעם האחרונה בה זכה להסתופף בצל 'אור שבעת הימים' ותלמידיו הנעלים, החבריא קדישא. הזיכרונות היו טריים וחיים, משל התרחשו רק אתמול. שקוע במחשבות מרוממות אלו התקדם ר' פנחס עד שמצא עצמו בכיכר העיירה. "היכן מתגורר הצדיק רבי צבי הירש" פנה אל העוברים והשבים מולו, בטוח שיכוונו אותו בקלות יתר אל ביתו של הצדיק. תגובתיהם המהוססות הפתיעו אותו לא מעט. אלא שההפתעה הזו הייתה כאין וכאפס לעומת מה שהתגלה לעיניו כשהגיע בסוף, איכשהו, אל הכתובת המבוקשת. חזותו של הבית רחוקה הייתה שנות אור מכל מה שתיאר לעצמו. הוא נקש קלות בדלת נכנס פנימה ושפשף את עיניו. בפנים היה המצב גרוע שבעתיים מכפי שנראה בחוץ. בית עלוב מט לנפול, עזובה שולמית בכול, עוני ודלות זועקים מכל פינה... באחד החדרים המתקלפים מצא את רבי צבי הירש עובד את בוראו בדביקות, מוקף ילדים לבושי קרעים רעבים ללחם.

"אוי ואבוי לי, אוי לעיניים שכך רואות" זלגו דמעות מעיניו של ר' פנחס, "לראות את נכדיו של רבנו הבעל שם טוב במצב נורא שכזה" ... הוא פשפש בכיסו, שלף כמה מטבעות והורה לאחד הילדים לרכוש מעט אוכל. כעבור רגע טיפס על סוסו ושעט במהירות לעבר העיר קמינקא בה התגורר אחד

מהחבראי קדישא של הבעש"ט, הצדיק רבי שמואל מקמינקא זי"ע. הדברים שבפיו הסעירו את רוחו של רבי שמואל, אף הוא לא היה מודע למצבו הקשה של רבי צבי הירש, בנו של מורו ורבו הבעש"ט. כעבור שעה קלה כבר היו שניהם בדרכם חזרה למעזיבוז. במוחו של הצדיק רבי שמואל התגבשה תכנית סדורה ומוכנה. "רבי צבי הירש" הכריז רבי שמואל מיד בהיכנסו לבקתה העלובה "עשו נא עמי טובה, בואו להתגורר לצדי בעיר קאמינקא, כל מחסורכם יהיה עליי ואתם תוכלו לעבוד את ה' ללא דאגות..."

רבי צבי הירש שוקל את ההצעה במתינות, לשמחתו של רבי שמואל הוא משיב עליה בחיוב. אריות החפצים והמיטלטלים אינה נמשכת זמן רב, מהסיבה הפשוטה שכמעט ואין כאלו בבית.

רבי צבי הירש נפרד לשלום מיהודי העיירה מעזיבוז, עלה עם בני משפחתו על העגלה ויצא לעבר העיר קמינקא.

גלגלי העגלה נעו בזהירות במורדות ההר המוריק. הם לא הספיקו להתרחק מהעיירה, לפתע פילחה צווחה מחרידה את הדממה. זה היה אלכס העגלון שהצביע בעיניים מבועותות לעבר נחשול ענק של מים שגאה ועלה לקראתם בפתאומיות מתוך הנהר הזורם בעמק שלמרגלותיהם.

הנחשול זינק אל העגלה במהירות מסחררת. ההתנגשות הייתה בלתי נמנעת... הנחשול האדיר הוטח בעוצמה אדירה בדפנות העגלה והחל לסחוף אותה בכוח מטה, אל לועו של הנהר העמוק. אחריו הגיע עוד גל ועוד אחד... העגלון האומלל הצליף בסוסים בכל כוחו, ניסה למשוך אותם למעלה ההר אך זה היה קרב אבוד מראש, איתני הטבע לפתו את העגלה ולא הותירו לנוסעיה כל סיכוי. המים גאו והגיעו עד נפש, הנוסעים נלחמו על חייהם, ריאותיהם הולכים ומתמלאים במים, אך כפסע מהם לבין המוות...

ואז, ברגע אחד נעלם הכול...

הסערה הגדולה חלפה לה. שמש חמימה זרחה בשמים, נחשולי המים האימתניים התאדו כלא היו ולא רק הם... מבט חטוף אל העמק הצחיח גילה כי אין כל זכר לנהר שאיים להטביע אותם רק לפני רגע... אלמלי בגדיהם נוטפי המים של הנוסעים שהיוו עדות יחידה למה שהתחולל כאן, עוד ניתן היה לחשוב שהכול היה רק חלום בלהות...

גל של שאלות ותמיהות הציף כעת את הנוסעים המבוהלים. מה קרה כאן? ... אם אין נהר, מהיכן צמחו פתאום הגלים? ... אבל זה לא היה הזמן לשאלות מעין אלו, תחילה היה עליהם להירגע ולנוח

מהבהלה הגדולה. מיד בבואם לקמינקא נכנסו לביתו של רבי שמואל ופנו להחליף את בגדיהם הרטובים, בעוד רבי צבי נכנס לבדו לחדר שהוכן עבורו. לאחר שעה קלה ניגש רבי שמואל אל חדרו של רבי צבי הירש, להציע לו ללגום משקה חם ולסעוד את לבו. רגע לפני שהניח את ידו על הידיה הגיעו לאוזנו הדי שיחה מתוך החדר, משמע רבי צבי הירש משוחח עם מאן דהו. ר' שמואל התפלל, הוא לא הבחין באף אורח שנכנס לחדר בשעה האחרונה. עמד אפוא ר' שמואל והמתין דקות ארוכות עד שהסתיימה השיחה, או אז ההין ללחוץ על הידיה ולהיכנס פנימה. כשנכנס גברה פליאתו שבעתיים, רבי צבי הירש ישב לבדו ליד השולחן. איש לא היה נוכח מלבדו. כעת לא ידע רבי שמואל את נפשו מפליאה. "הרי שמעתי אתכם משוחחים" תמה "עם מי דיברתם?" ... "שוחחתי עם אבי זי"ע, רבנו הבעש"ט" השיב לו רבי צבי הירש בפשטות. "זה עתה התגלה אליי אבא מארי מעולם האמת כדי להסביר לי את פשר המאורע המסעיר שאירע לנו בדרכנו הנה". רבי שמואל היטה אוזנו ורבי צבי הירש סיפר לו את המעשה הבא:

"תחילתו של הסיפור אירעה לפני שנים רבות. באחד הימים באו והודיעו לאבא זי"ע על אחד מגדולי תלמידיו שהלך לטבול באחד הנהרות הסמוכים למעז'בוז ולדאבון לב טבע ונסתלק בו במקום. אבא זי"ע הזדעזע עמוקות מפטירתו של תלמידו בדמי ימיו, לא התקררה דעתו עד שקם וקילל את הנהר האשם: 'זורניך בך שלא יעברו בך מים לעולם' ... 'דבריו של אבא זי"ע עשו רושם. לא עברו ימים רבים והנהר השוצף החל מתמעט, הלוך וחסור, עד שיבשו מימיו לצמימות. כעבור כמה שנים כבר לא זכר איש מבני העיירה כי במקום הזה חלף אי פעם נהר זורם. בעולם האמת, לעומת זאת, שונים היו פני הדברים לחלוטין. השר הממונה על אותו נהר לא ויתר ולא מחל על התפקיד שניטל ממנו. "הרי מה שעשיתי היה על פי הוראת השר הממונה עליי" התקומם השר בפני בית דין של מעלה. הטבעתי את אותו יהודי כפי שצווה עליי מלמעלה, כלום בגלל זה מגיע לי עונש חמור כזה? להתייבש ולחדול מתפקידי כנהר?' ... "הצדק עמך" השיבו לו דיני בית דין של מעלה, 'טענתך אמיתית וראויה, אבל אנו איננו יכולים לשנות מהוראתו של הצדיק הבעש"ט. אבל, יחד עם זאת, תינתן לך הזכות לפרוע את חובך הצודק מאחד מצאצאיו של הבעש"ט כשיעבור במקום הזה ביום מן הימים' ... "היום כשעברנו במקום הזה הגיעה השעה" הפטיר הצדיק רבי צבי הירש באוזני רבי שמואל. "שרו של הנהר הקדום ההוא מצא לו סוף סוף מקום לגבות את חובו הישן. מיהר וביקש מבית דין של מעלה רשות להטביע אותי עם כל משפחתי ובני לווייתי, לרבות אותך - רבי שמואל, והרשות ניתנה לו..."

"ידעו בישיבה של מעלה כי כשייוודע הדבר לאבא, הבעש"ט, לא ינוח ולא ישקוט עד שיבטל את הגזירה. נמנו אפוא וגמרו להטיל 'חרם' על מי שיהין ללכת ולגלות רז זה לאבא זי"ע. ואכן באותו רגע

החלו גלים מציפים את עגלתנו ובקשו לסחוף אותנו אל הנהר שקם לתחייה לפי שעה, רק כדי לנקום את נקמתו...

"בין הדיינים בישיבה של מעלה נמנה גם אחד מתלמידיו של אבא זי"ע שלא מצא מרגוע לנפשו. לאחר שהרהר בדבר החליט למסור את נשמתו ולהסתכן ב'חרם' ובלבד שיגלה לאבי על בנו השרוי בסכנת חיים. הלך אותו דיין וסיפר לאבא על הנעשה, מיד קם אבא ממקומו וקרא בקול 'הבה נלך להציל את בני יחידי', וכך ברגע האחרון ניצלנו ממות לחיים..."

"את כל המעשה הזה סיפר לי אבא לפני שעה קלה, והוא הוסיף ואמר: כשירדתי ממקומי לעולם הזה להושיע אותך, התחוויר לי עד כמה העולם הזה, עולם השקר, השוך ומגושם. דע לך, לו הייתי יודע זאת מראש לא הייתי מוכן לרדת לעולם הזה בשום פנים ואופן, גם אם על כף המאזניים היו נתונים אלף כמותך..."

"ניצלתי את שעת הכושר הזו" הוסיף רבי צבי הירש, "פניתי אל אבא מארי ובקשתי ממנו להעתיק עבורי בשמים שאזכה להיחלץ מהעוני והדוחק הנורא בו שרויים אני ובני ביתי. כששמע אבא את בקשתי, פתח בפניי את תקרת החדר וגילה בפניי אוצר של אבנים ומרגליות יקרות בזהב. אם רוצה אתה, יכול אתה לקחת ככל שתאבה נפשך" אמר לי אבא, "אבל, כאב האוהב את בנו יקירו, הריני מייעץ ואומר לך גלויות שלא תיקח מהן מאומה, ווייל אזוי איז בעסער, כי ככה טוב יותר... כך אמר ומיד הסתלק לו לשמי מרום. "מדבריו של אבא למדתי" סיים רבי צבי הירש באוזני מארחו הדגול, רבי שמואל מקמינקא, "כי חיי העניות והדלות ראויים עבורי מחיי רווחה ועושר, ועל כן איאלץ אפוא לדחות את הצעתך הנדיבה לבוא להתגורר לצדך בטוב ובנעימים, ללא דאגות פרנסה. משמים, מתברר, מועידים עבורי אחרת..."

ועוד באותו יום סב רבי צבי הירש על עקבותיו ושב להתגורר במעוז בו"ז עיר אבותיו.

סיפור הזה כתוב בכתבי הרה"ח ר' חיים אלעזר ביחובסקי ז"ל ששמע זאת מהרה"ח ר' נחמיה קאלאדנער ז"ל, שזכה לשמוע את המעשה המופלא הזה בעצמו מפי הרה"ק בעל ה'בית אהרן' מקרלין זי"ע בשעה שהקים במקומו את ה'אוהל' על ציוני רבי צבי הירש ממעוז בו"ז והותנו רבי שמואל חסיד זי"ע בביה"ח בפניסק.